

Pavel Taibl, Proměny sídelní struktury Hořovicka ve středověku Posudek vedoucího bakalářské práce

Bakalářská práce P. Taibla představuje vyhodnocení badatelského výzkumu Ústavu pro archeologii FFUK v Suchomastech (okr. Beroun) uskutečněného v rámci projektu „Archeologie přemyslovských Čech“. Venkovské sídliště v extravilánu obce bylo zkoumáno v roce 2010 s primárním cílem identifikace výrobních aktivit indikovaných povrchovými nálezy slitků bronzoviny. Přestože se v průběhu výzkumu bohužel středověké výrobní objekty nepodařilo přímo doložit, přinesl výzkum řadu důležitých poznatků o osídlení lokality od středohradištního období do vrcholného středověku. Předmětem hodnocení mohou být především tři výraznější objekty – raně středověká polozemnice, zahloubený vrcholně středověký interiér a odkrytý fragment zděné budovy. Cílem bakalářské práce bylo 1) vyhodnocení nálezové situace a získaných movitých nálezů, 2) vyhodnocení systematických povrchových sběrů a výsledků geofyzikálních průzkumů, 3) zasazení lokality do širšího krajinného kontextu současného Hořovicka a pokusit se o jeho sídelně-historickou charakteristiku na základě dostupných archeologických dat a písemných pramenů.

Úvodní stručná charakteristika přírodních podmínek lokality a celého mikroregionu Hořovicka by si jistě zasloužila alespoň stručnou komparaci s oblastmi, které jsou obvykle pokládány za tzv. staré sídelní území. Teprve v komparaci totiž může být vyjádřena míra „hospodářské atraktivity“ regionu.

Následující oddíl nabízí prezentaci a vyhodnocení nálezové terénní situace v podobě nálezové zprávy doplněnou příslušnou kresebnou a fotografickou dokumentací.

V dalším oddíle se autor věnuje vyhodnocení nálezového fondu získaného výzkumem, jehož podstatnou část vytváří nepřekvapivě zlomky keramiky vyzvednuté z jednotlivých objektů. Měl bych výhrady jak ke koncepci celé kapitoly, tak ke chronologické atribuci některých keramických zlomků. Před samotnou analýzu keramiky z jednotlivých objektů bych doporučoval předřadit obecnou kapitolu o dosavadních znalostech sekvence středočeské keramiky (ta je stručně uvedena v kap. 7.4.1). Vzhledem k tomu, že kromě polozemnice se vrcholně středověká keramika vyskytuje ve všech objektech, nejví se chronologické členění kapitol jako příliš vhodné. Autor sice reaguje na současné trendy při hodnocení keramiky, jejichž součástí je i vyjádření míry fragmentarizace souborů, mám ale dojem, že mu poněkud uniká podstata této činnosti. V příslušných kapitolách není uvedena ani průměrná váha střepu (viz např. str. 37, 43 a další) a zcela pak chybí nějaké interpretační využití časově náročného vážení keramiky.

Pro datování počátků osídlení lokality má zásadní význam soubor z polozemnice odkryté v sondě B3. Autor uvádí, že chronologicky nejstarší je tzv. keramika s límcovitým okrajem. Tato keramika bohužel není vyobrazena v kresebných tabulkách. Zlomky keramiky, které autor řadí k typu „zduřelému bez zduření“ (str. 37) a pokládá je za současné s mladohradištní keramikou se zduřelými okraji (obr. 34), z velké části ve skutečnosti náleží k mladší středohradištní keramice. Jsou zdobeny hřebenovou vlnicí, o níž autor jinde správně uvádí, že mizí okolo pol. 10. stol. Navíc je tento typ okraje zcela totožný s nádobou s předpeční jámy, kterou autor jinde správně řadí k mladší středohradištní produkci. Tato tvrzení si tedy jasně odporují. Velké úsilí autor věnoval charakteristice technologických keramických skupin, i zde však chybí jasné zdůvodnění této činnosti. Aby měla nějaký význam, bylo by třeba keramické skupiny provázat s morfologickou charakteristikou okrajů a typem výzdoby. Autor dále uvádí, že se v horních vrstvách polozemnice vyskytovala vrcholně středověká keramika. Ta však není vyobrazena v kresebných tabulkách a výzdoba jednoduchým rydlem (autorův typ LY2) se zcela běžně vyskytuje na mladohradištní keramice a nelze jej tedy jednoduše klást do vrcholného středověku (str. 41). Celkově lze říci, že autor

se sice pokoušel při analýze keramického souboru sledovat všechny běžně hodnocené parametry, celkový výsledek je ale poněkud rozpačitý.

V další části přistupuje P. Taibl k rekonstrukci odkrytých objektů, k nimž hledá analogie na dalších lokalitách. Tyto kapitoly pokládám za zdařilejší i když některé názvy kapitol neodpovídají jejich obsahu (např. 8.2.3.) – kapitola nese název „Obvod“, pojednává ale o úrovni zahloubení polozemnice (totéž pro vrcholně středověký zahloubený objekt - str. 64-65). V případě vrcholně středověkého zahloubeného objektu lze s autorovými závěry plně souhlasit a lze ocenit snahu o hledání analogií i mimo území ČR. Autor si je vědom výpovědních možností úlomků mazanice pro rekonstrukci řešení stěn. Z nejasného důvodu však věnoval velkou energii statistickému vyhodnocení barvy vypálení mazanice, která je ale vždy jen dílem náhody a má proto minimální výpovědní potenciál. Pokud by místo toho statisticky podchytil typy otisků konstrukcí, přispěl by k rekonstrukci stavební podoby objektů podstatně více.

Důležitou součástí práce je vyhodnocení povrchových sběrů, které jsou doplněny instruktivním obrazovým doprovodem. Tuto kapitolu lze považovat za velmi zdařile zvládnutou. Autorovi se díky sběrům podařilo vytvořit obecnou představu o rozloze osídlení v jednotlivých časových horizontech.

Poslední část práce se pokouší zasadit středověké sídliště u Suchomast do regionálních souřadnic. Autor stručně hodnotí svědectví písemných pramenů a dosavadních archeologických aktivit a doprovází je kvalitním mapovým doprovodem. Je jen škoda, že se nepokusil jednotlivá pozorování přetavit do celistvějšího závěru.

Přes všechny uvedené výhrady je třeba zhodnotit schopnost autora pracovat s rozsáhlým nálezovým fondem a schopnost samostatného přístupu k sídelně historické problematice. Domnívám se, že P. Taibl zcela naplnil požadavky kladené na bakalářskou práci a doporučuji ji ohodnotit známkou „velmi dobře“.

V Praze 21. 7. 2014
PhDr. Ivo Štefan, PhD.